

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. julija 1875.

Obs eg: O cenitvi posamesnih zemljišč. — Gosp. Mesarjevo potovanje o zadevah mlekarstva in sirarstva na Kranjskem. — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Predznamenja toče. — Gospodarska novica. — Tirolska in Tirolci. — Slovensko slovstvo. — Obrazi iz domačega življenja. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar.

Narodno-gospodarske stvari.

O cenitvi posamesnih zemljišč.

Sliši se, da se bo v cenitev posamesnih zemljišč zaradi odmere zemljiškega davka kmalu začela. Cenilci so prejeli od c. k. finančnega ministerstva dani poduk, kako jim je pri vcenitvi ravnati. Ta poduk se skozi in skozi na postavo od 24. maja 1869 in na njene določbe opira. *)

Ker je nova cenitev zemljišč jako važna reč, in je od nje izida tako rekoč obstanek poljedelcev odvisen, bode marsikaterega mikalo izvedeti, kako se bo v cenitev posamesnih zemljišč izvrševala, — na kaj se ima pri cenitvi posebno gledati, — kdo vse se je bode vdeležil, in kdo ima odločilen glas? Zato smo se namenili, to našim bralcem nekoliko pojasniti.

Po postavi od 24. maja 1869 razdeli vsaka c. k. okrajna cenilna komisija svoj okraj, in če ta iz več cenilnih okolic (Schätzungs-Districte) obstoji, vsako okolico v toliko složenih skupin (cenilnih odelkov), kolikor jih za potrebno spozná; za vsako skupino izvoli izmed sebe po dva cenilca (poslanca) z nalogo, vsa v njej ležeča posamesna zemljišča vceniti. Cenilce spremlja kmetijsk referent in jih pri vcenitvi nadzoruje (kontrolira).

Vsaka skupina naj obstoji iz več skupaj ležečih katastralnih občin, in če je le mogoče, naj se sosednega cenilnega okraja dotika. Le gozdi vsacega cenilnega okraja, in če je gozd v več cenilnih okolic razdeljen, vsaka teh okolic so za-se ena skupina; za njihovo vcenitev izvoli vsaka c. k. okrajna cenilna komisija izmed sebe samo dva cenilca, katera pa gozdni referent spremlja in nadzoruje.

Vsak cenilec ima oddati svoj izrek po svojem znanstvenem prepričanju vestno in nepristransko; oba določujeta s soglasjem; kedar sta pa različnega mnenja, razsodi dotični referent pristopivši s svojim glasom mnenju tega ali unega; če se pa on z nobenim ne sklada, vpišejo se različna mnenja v dotično tabelo, in razsodba se potem pridrži c. k. okrajni cenilni komisiji.

Vcenitev se začne vselej ondi, kjer se skupina sosednega cenilnega okraja dotika, in izvršuje se od tod proti središču dotične skupine. Oboja poslanstva nasprot-

*) Ker smo zvedeli, da ima tukajšnje politično društvo „Slovenija“ še več iztiskov te postave, ki jih rado vsacemu brezplačno dá, naj se, kdor enega ali več iztiskov želi, obrne do predsednika tega društva gosp. dr. Jan. Bleiweisa.

Vred.

nih skupin skupno pregledata ob meji na obeh stranéh ležeča zemljišča, in se zaradi primerne in vzajemne vcenitve tistih zedinita. Če se pa poslanstva o vzajemni cenitvi ne zedinita in sta različnega mnenja, naznani se to c. k. deželni cenilni komisiji, in ona potem razsodi, kaj je prav.

Kjer se pa skupine sosednih dežel stikajo, pridružijo se nasprotnim poslanstvom okrajnih cenilnih komisij tudi odločeni poslanci dotičnih dežel in komisij in pa ministerski nadzorniki, v ta namen odločeni. Ravnajo pa na meji ravno tako, kakor je zaradi mej cenilnih okrajev se ravno omenilo. Če se med seboj za vzajemno cenitev ne zedinijo, pridržijo se to razsodbi c. k. ministerske cenilne komisije. To pa ne moti nadaljevanja vcenitve. Pri vcenitvi ob meji sosednih dežel ne sme brez vtrjenih dokazov velik razloček biti.

V razsodbo različnega mnenja cenilcev na deželni meji se snidejo na odločenem kraju dotični deželni referenti, cenitveni ogledniki in pa okrajni cenitveni referenti; potem odbor, izvoljen od vsake vdeležene deželne komisije, ki obstoji iz dveh ali treh udov teh komisij tistega stanu, ki plačuje zemljiški davek; na dalje okrajna cenilca, katerima je bila izročena cenitev dotične skupine, in slednjič od finančnega ministerstva poslani zastopniki.

Ta komisija pregleda na tanko podlago nasprotnih vrstilnih tarif in pa še druge pripomočke, primerjaje druge k drugim. Ako za potrebno spozná, prehodi in pregleda ob meji nasprotna zemljišča in izgledke, primerja enakovrstne nasprotno, in kedar se popolnoma vsega prepriča, razsodi z večino glasov, kar je prav.

Vse je tedaj tako vredjeno in napeljano, da se v cenitve nasprotno kontrolirajo; zato se je nadjati, da se potem, kar je mogoče, prava primera ne le v domači deželi, temveč tudi v sosednih deželah o vcenitvi doseže.

K vcenitvi se po postavi pa tudi povabijo dotična županstva ali pa dva od njih imenovana in dotični c. k. okrajni cenilni komisiji naznanjena moža; zraven teh pa tudi vsak posestnik, kateri od svojega posestva v dotični soseski celega zemljiškega davka najmanj šesti del plačuje. Ti pa nimajo odločilnega glasa, in so le zaupni može, ki pojasnujejo to, kar jih dotični cenilci vprašajo.

Ker se imajo pri vcenitvi posamesnih zemljišč tudi vse spremembe o lastnikih dotičnega kosa zemlje (parcele) popraviti, zato naj občine (soseske) izberó izmed sebe izvedene in zanesljive može, katerim so vse razmere v občini dobro znane, in kateri tudi različnosti

o dobroti zemljišč ondi dobro poznajo. S tem se zamore marsikatera nepotrebna pritožba (reklamacija) odvrniti in gospodarjem mnogo stroškov prihraniti.

Da se vcenitev na vse strani postavno izvrši, zato se bodo cenilci nadzorovali od poslancev v to odločenih od c. kr. deželne in ministerske cenilne komisije in pa vladnih organov.

Podlaga vcenitvi posamesnih zemljišč je:

- a) Vrstilna tarifa, ki nam kaže v denarjih odmerjeni čisti prinós (donesek) enega orala zemljišča za vsaki razred, vsacega obdelovanskega reda (Kulturgattung) in pa
- b) izgledki ali izgledna zemljišča (Mustergründe), katera nam dobroto dotičnega zemljišča za vsaki razred djansko pred oči stavijo.

Imenitnost vrstilne tarife in izgledkov so naši gospodarji že dobro spoznali. To nam spričuje množina pritožeb iz cele naše dežele zoper oklicano vrstilno tarifo in neprimerne izgledke. Povdarjalo se je v pritožbah, da, gledé na podnebne (klimatične) in druge razmere naše dežele in na različno rodovitnost zemlje, je vrstilna tarifa previsoka, da ni s sosednimi deželami v pravi primeri, in da so izgledki prereditko postavljeni, a da tudi tam pa tam niso tarifi primerni.

Nasproti pa ugovarjajo sosedne dežele, da je oklicana vrstilna tarifa naših zemljišč v primeri z njihovimi prenizka, in rodovitnosti zemlje neprimerna.

Nezadovoljnost je tedaj na obéh stranéh.

Znano nam je, da je c. kr. deželna cenilna komisija vse ugovore in pritožbe na drobno pretresovala, in našo vrstilno tarifo, gledé na vrstilne tarife sosednih deželá in gledé na nasprotno rodovitnost in čisti prinós zemlje, posebno pa na domače klimatične in druge razmere nekoliko popravila, tû in tam nekoliko znižala, tû in tam pa tudi povišala, in jo c. k. okrajnim cenilnim komisijam z naročilom poslala, naj na njeni podlagi vcenitev posamesnih zemljišč izvršijo. Obžalujemo le, da se popravljena vrstilna tarifa ni očitno oklicala. Opustilo se je to menda zato, ker še ni od ministerske cenilne komisije potrjena, ki ima nalogo, gledati na to, da se vrstilne tarife različnih deželá med seboj vjemajo in da je druga k drugi v pravi primeri.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Gosp. Mesarjevo potovanje

o zadevah mlekarstva in sirarstva na Kranjskem.

Iz Kamniške okolice 8. julija. R. — Bili smo včeraj na tako imenovani veliki in mali planini, ki obé ste nad sv. Primožem pri Kamniku, kamor je došel naš vrli, za povzdigo mlekarstva in sirarstva tolikanj vneti gosp. župnik Mesar. Z modro in prepričavno besedo je govoril gospod obilno zbrani množici gospodarjev in pastirjev, kako si planšarji svoje pašnike lahko nekoliko zboljšajo ter s tem svoji živinici na planini pašo podaljšajo. Potem pa jih je v nemal, naj se združijo in mesto masla in malo vrednega mohanta začnó sir napravljati. Njegov prepričavni in jedernati govor je nekatero pametnejše gospodarje, zlasti na mali planini, tako pregrel, da so sklenili in obljubili, prihodnje leto združeno se poprijeti sirarstva, kar Bog blagoslovi, ter jim kako pomoč nakloni.

Iz Ipave 12. jul. x. — Kakor je bilo v „Novicah“ že naznanjeno, prišel je župnik gosp. J. Mesar, na svojem popotovanji tudi v naš trg, in sicer 9. dne t. m. Še tisti popoldne ob 3. mahne jo pri najhujšem vre-

menu na Nanos, da ogleda ondodni planinski svet, oskrbovanje živine in sirarije, ter se je v nedeljo po popoldanski službi božji v tukajšnjem šolskem poslopji s svojim temeljitim, pa prav poljudnim, lahko umevnim govorom v planinskem gospodarstvu izvrstnega izvedenca skazal. — Na povabilo gosp. dekana Grabrijana prišli so ne le samo tisti, ki se s sirarijo pečajo, ampak tudi več drugih bližnjih in daljnih gospodarjev, domača duhovščina, dalje po izobraženju hrepeneči učenci iz vino-rejske šole na Slapu s svojim vodjo in župnikom vred in še celó dve radovedni ženici. Gosp. Mesár je v svojem govoru najprvič pohvalil, kar je hvalevrednega našel, na pr. dobro porabo gnoja na planini, kakoršne drugod ni videl, ter je sirarje podučil, kako bi se še zboljšati zamogla; hvalil je dostojne hleve za živino, ker je zoper mraz in hudo vreme dobro zavarovana, pa tudi nasvetoval, kaj naj še spopolnijo. — Pograjal pa je na drobno nesnažnosti v sirarskem stanu, pomanjkljivost potrebnega orodja za pravilno izdelovanje sira itd. — Razlagal je lastnost mleka, njegove obstojne dele; kazal, kako se poskusi, če je pokaženo, ali s tem, da se mu je pridjalo vode, ali pa s tem, da se je smetena posnela, — kako se po pravilih umnega sirarstva iz njega sir dobiti in dalje oskrbovati more, da postane okusno blago. Povzdigoval je dalje korist sirarstva v dobro vredjeni družbi, ter spodbijal tukajšnjo nepopolno družbo na Nanosu, ker mleko, mesto, da bi ga ovčjerejci na svojo roko po najetem sirarju v družbi izdelovali, tako rekoč, le podvzetniku za dogovorjeni del sira (6—9 funtov na par ovac) prodajo, kateri potem dobiček iz njega ima, namesto, da bi ga oni sami imeli. Razlagal je konečno, kako ima taka družba biti vredjena, naznanil zapopadek njenih pravil, ter prigovarjal ovčjerejcem, naj jo sami ustanovijo in dose-danje podvzetnike odpravijo. — Gosp. župnik Mesár dovršil je tedaj prav dobro svojo nalogo in zarad tega imamo pa tudi trdno nado, da poduk ta ne bode ostal brez dobrega vspeha, marveč, da se bo prej ali slej pokazal njegov sad. Prečastitemu rodoljububu, ki Kranjskemu planinskemu gospodarstvu odpira in kaže pot boljše prihodnosti, izrekamo srčno zahvalo za njegov trud ter ga zagotovljamo, da ga ohranimo v blagem spominu.

Gospodarske novice.

* *Vinorejska šola v Mariboru* je po ravnatelju g. Göthe-u izdala račun od 1. marca leta 1872 do začetka marca leta 1875. Iz njega poizvemo, da je šola v 3 letih obiskovalo 63 učencev, večidel iz slov. Štajarskega. Stroškov z nakupom posestva vred bilo je 68 802 gld., dohodkov pa 14.058 gold. Dežela je tedaj morala določiti 54.247 gold.

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

(Dalje.)

Vsak, kdor se novih Kranjskih panjev poprime, bo modro storil, da si tudi toliko dzierzonziranih škatelj napravi, kolikor jih za svoje čebelarstvo potrebuje.

Res je sicer, da si čebelar, kateri ima panjove s premakljivim delovanjem, lahko na mnoge načine pomaga, in bi, ako bi bilo potrebno, tudi brez škatelj izhajal; tako na priliko: lahko močnim panjem cele satove z medom in zalego vzame, in jih bolj slabim panjovim daje; tudi lahko jemlje dobrim panjem z medom napolnjene satove, in si jih za prihodnje potrebe pri-

Narodno-gospodarske stvari.

O cenitvi posamesnih zemljišč.

(Konec.)

Tudi izgledke pregledujejo c. kr. okrajne cenilne komisije, in ker je za vsak razred vsacega obdelovanskega reda čisti prinos znan, upati smemo, da se bodo le temu prinosu primerni izgledki odobrili, neprimerni s primernejšimi nadomestili, kjer jih pa manjka, novi izbrali in na novo postavili. Zanašamo se na to pa tem več, ker imajo v dotičnih komisijah kmetijski gospodarji večino in so vsakemu v svojem okraju zemljišča tudi dobro znana; vsaj gre tu tudi za njihovo lastno korist.

V vsaki skupini se more vsak obdelovanski red vrstiti le v toliko dobrotnih razredov, kolikor jih je za dotični cenilni okraj, oziroma cenilno okolico, v vrstilni tarifi odločenih. Med vsakim razredom naj bo pa primeren razloček, in tak, da se med njima razločnost spozná.

Zemljišča se ločijo v sledeče obdelovanske rede: a) njive, b) travnike, c) vrte, d) vinograde, e) pašnike, f) planine, g) gozde in h) jezera, močvirja in ribnike; temu se prištevajo še i) enačice (Parificationsland) in k) nerodovitni svet.

Nerodovitni zemlji pripadajo sledeča zemljišča, katera so po §. 2. postave od 24. maja 1869. leta zemljiškega davka prosta:

1. pusta zemlja, ki nič ne obrodi;
2. močvirja, jezera in ribniki, če se ne obdelujejo po kmetijsko, in tudi ribštvo, trsje ali šota, če nobenega vžitka ne donša;
3. javne (vsakemu odprte) poti, ceste, kolovozi in steze; javni prostori v vaséh, trgih, mestih in pri cerkvah in ulice; potem vodotoki, vodovodi, ki služijo obnim namenom, slednjič struga rek in potokov;
4. javna pokopališča, dokler v ta namen služijo;
5. stavbine parcele in dvorišča; in
6. zemljišča, na katerih se morska sol nareja.

Pri prejšnji vcenitvi se je pa zemlja razdelila v sledeče obdelovanske rede: a) njive, b) njive s trtami, c) ornice (Eggarten), d) njive s pašno praho (Trischäcker), e) travnike, f) travnike s sadnim drevjem, g) travnike z lesnim vžitkom, h) male vrte, i) velike vrte, k) vinograde, l) pašnike, m) pašnike s sadnim drevjem, n) pašnike z lesnim vžitkom, o) planine, p) črne gozde (Hochwälder), q) listnike (Niederwälder), r) stavbine prostore. Tem se pa prištevajo še s) puščava, ali nerodovita zemlja.

Sedaj imamo po takem nad polovico obdelovanskih redov manj, kot poprej.

Vpripodnje bodo stavbini prostori zato zemljiškega davka prosti, ker se po novi postavi povsod misli vpeljati davek od hišne najemščine, ali najemščine vrednosti. Ta davek se je dosedaj le v glavnih mestih nakladal, po kmetih pa le tam, kjer so se hiše v najem dajale; sploh je bil po deželi vpeljan hišni razredni davek, ki ima pa po novi postavi popolnoma odpasti.

Ker je sedaj veliko obdelovanskih redov manj kakor prej, si bo marsikdo mislil, kako neki bo mogoče, to vrediti tako, da dotični poljedelci škode ne trpé?

Vsaka parcela se vrsti v tisti obdelovanski red, kateremu po svoji naravni obliki pripada; če se pa na različni način obdeluje, določuje pa tisti pridelek, ki v čistem prinosu družega prevaguje. Na priliko: če je njiva s trtami zasajena, čisti prinos je pa od žita in poljskih pridelkov več kot od vina, prištevajo se potem njivam; nasprotno pa vinogradom; in če je

na travniku nasajeno sadno drevje, in je čisti prinos od sadja več kot od klaje, prištevajo se vrtom, nasproti pa travnikom itd.

Samo po sebi se pa ume, da se pri vrstjenju v dotični dobrotni razred na skupni prinos gleda.

Cenilci morajo vrstilno tarifo in izgledke zmirom pred očmi imeti, in tem primerjati zemljišče, ki ga pred seboj imajo in vceniti hočejo. Ker so cenilni okraji, oziroma cenilne okolice jako obširne, treba je dobro pomisliti in prevdariti: kje in v katerih občinah so najboljše lege in kje najslabejše, da se pri vcenitvi ne le vsake skupine, ampak celega okraja prava vzajemnost doseže. Gledati pa ni samo na obstojna dela dotičnega zemljišča, ampak tudi na okoliščine, ki čisti prinos povikšujejo ali zmanjšujejo. Posebno se pa mora gledati na lego zemljišča, na naravno vlago (mokroto in suhoto), na kakovost (dobroto) pridelka, potem na to, ali se zemljišče lahko ali težko obdeluje, ali so delavci poceni ali dragi, ali je nevarnost zaradi povodinj in posipanja in to pridelek krati, slabi in pokvarja; ali se pridelki lahko ali težko, in z večimi ali manjšimi stroški prodajo itd.

Obdelovanski red dotičnega zemljišča se vzame vselej v srednji meri tako, kakor je v dotični soseski navaden. Če kdo svoje zemljišče s posebnimi stroški umetno obdeluje, ali če je zemljišče z obrtnijo združeno, ali če kakemu določnemu posestvu pripada, se že zato ne sme više ceniti, ampak le kakor zraven ležeča zemljišča.

Pa tudi na posebne stroške se mora gledati, ki jih kako zemljišče prizadene, da se obdrži v takem stanu, kakor je. To se s tem zgodi, da se vrsti v nižji dobrotni razred tarife, če se ni že pri odločevanju čistega prinosa za vrstilno tarifo na to oziralo.

Če kaka vrtna ali vinogradska parcela manj kot 50, drugih obdelovalnih redov pa manj ko 400 štirjaških sežnjev meri, in je obdana z eno samo drugo parcelo ravno tistega lastnika, prištevajo se potem slednji parceli. Od tega se le takrat odstopi, ako bi potem čisti prinos skupnega zemljišča se več ko za 10 odst otkov povečal ali zmanjšal. Ravno tako se ravna s parcelami različnih dobrot enega obdelovanskega reda. Bolji ali pa slabiji kos taiste mora pa najmanj eno oralo meriti. Pri gozdih se ne sme na vrednost na zemljišči stoječega lesa gledati, ampak na rodovitnost zemlje, in poprečni letni prirastek. Druge razmere pa odločujejo, kakor se je pri poljedelskih obdelovanskih redih omenilo. Vsaka gozdna parcela se vcepi le v eno dobrotno vrsto. Če pa kak kos gozda več ko 50 oralov meri, in so tla in pa druge okoliščine, po katerih se ravna čisti prinos, med seboj jako različne, sme se v več dobrotnih vrst vceniti.

Po stari meri, ko je vsaka katastralna občina za se bila cenilni okraj, in je tudi imela svojo vrstilno tarifo, bila je vcenitev lažje, kot sedaj. Lahko se je sproti soseska k soseski primerjala, vsaj ni bilo treba iz daljave izgledkov si pred oči postavljati, kakor se bo to sedaj godilo; kajti potrebni izgledki vsake vrste so se nahajali v vsaki občini.

Slednjič pa opomnimo cenilce na letošnji nenavadni sploh dobri stan polj naše dežele. Vsi sadeži pa tudi travniki in vinogradi obetajo bogat pridelek, če se srečno domú spravi. Pričakuje se tako dobra letina, da takošne že več let nismo imeli. Naj jim tedaj ne bode letošnji stan pridelkov za vodilo pri odobrovanju izgledkov in vcenitvi zemljišč, ampak naravna rodovitnost taistih. Naj pomislijo, da bilo je letošnje leto zmirom dosti potrebne vlage za razvoj rastlin, posebno je pa vlaga hasnila travnikom. Kdor tedaj navadnih naravnih razmer dotičnega kraja

ne pozná, se more letos o rodovitnosti in prinosu dotičnih zemljišč prav lahko zmotiti, kajti tudi na plitvi in peščeni zemlji letos dobro kaže. Tedaj, cenilci, pozor!

Če vsi, ki imajo vcenitev izvrševati, nalogo svojo prav razumejo in svojo dolžnost natanko izpolnijo, pričakovati pa smemo, da se vcenitev pravično in tako izvrši, da v prihodnje ne bode več upravičenih pritožeb, da je dežela naša s zemljiškim davkom preobložena, in da se jej butaro ne naloži, ki jo potare, ampak le pravemu prinosu zemljišč primerno breme, katero nositi je v stanu.

Znanstvene stvari.

Zapisnik

34. odborove skupščine slovenske Matice

15. julija 1875. leta.

Ko so se bili zbrali gospodje odborniki: Jeran, Marn, Močnik, Parapat, Pleteršnik, dr. Poklukar, Praprotnik, Souvan, Stegnar, dr. Sterbenec, Šolar, Tušek, Vilhar, Wiesthaler, dr. Zupanec, Žakelj, je začel predsednik dr. Jan. Bleiweis skupščino.

1. Odbor potrди zapisnik 33. odborove skupščine. Na pritožbo g. Parapata, da zapisniki odborovih skupščin zadnje čase prepočasi pridejo na svetlo, je predsednik po kratki debati odgovoril, da bo njegova skrb, da se bo to odslej hitreje godilo.

2. Tajnik prebere poročilo gospodov preglednikov društvenih računov, katero izjavlja, da so Matični računi preteklega leta skozi in skozi v redu. Odbor pritrdi priznanju, ki so ga o tem velikem računskem poslu pregledniki izrekli sodelujočima gospodoma blagajniku J. Vilharju in tajniku J. Tušku.

Potem so se razsojale prošnje za podelitev Matičnih knjig. Odbor je na prošnjo prof. Marna podaril primerno število Matičnih knjig (med njimi največ česke slovnice) Ljubljanskim gimnazijalcem; — potem nekoliko knjig nekaterim okrajnim šolskim knjižnicam, društvu sveučilištnih dijakov, „narodnemu domu“ v Zagrebu in pa še dvema drugima prosilcema.

4. Da se izvrši sklep Matičnega odbora od leta 1872 zaradi tiska životopisa ranjcega dr. Tomanu in njegovih ne še natisnjenih pesem, se je naprosil odbornik g. Praprotnik, naj dovrši njemu izročeni rokopis, ki med drugim obsega v Tomanovi zapuščini najdene pesmi „podoobe“, ter se jim dodadó še nekatere iz že tiskanih njegovih „Glasov domorodnih“ izbranih pesmi. Gospod Praprotnik obljubi, da bo rokopis za tisek pripravljen do vseh Svetih. Na to sklene odbor, da vredjeni rokopis koj potem v natis gre, tako, da pride ta knjiga v spomin za Matico mnogozaslužnemu dr. Tomanu leta 1876 gotovo na svetlo.

5. Prof. J. Marn poroča o zapuščini Cafovi in naposled nasvetuje, naj se prepusti vsa zapuščina v porabo vredovatelju slovensko-nemškega slovarja Wolfovega, ako je on želi, ker zapuščina, kolikor je je Matici v roke prišlo, nima nikakoršne druge vrednosti.

6. Na Trstenjakovo ponudbo, naj bi sl. Matica tiskala tudi 3. del njegovih „slovanskih elementov v Venetščini“, je odbor sklenil, naj se gospod pisatelj povabi, da pošlje rokopis v pregled odboru, ki po Matičnih pravilih potem še le more sklepati o tisku spisov.

7. Vrednik „letopisa“ prof. Pleteršnik poroča, da se „letopis“ marljivo natiskuje, in da v podučni in zabavni del „letopisa“ za 1875. leto se vzamejo sledeči spisi: a) Trstenjakovih „slovanskih elementov v Venetščini“ II. del; b) Šubičeva „telegrafija“ s podobami, katere za posebni prodaj se bo še 200 vezkov več tiskalo,

c) Gorenjčev prevod neke Gogolove povesti, d) Prešernova literarna zapuščina, ki jo hrani dr. Bleiweis, e) Parapatov spis „regeste Kamniškega mesta“, in eventuelno nekatera Kopitarjeva, Hankova in Slomšekova pisma Fr. Metelku, pisma Kopitarjeva Jak. Zupanu in različna pisma Metelkova, katera hranuje dr. Poklukar. Gledé Parapatovega predloga, naj Matica izdá bakroreze Slovenca Šege, ki je bil v 18. veku v Monakovem sloveč bakrorezec, je odbor po mnogostranski obravnavi sklenil, gosp. Parapata prositi, da odboru Matičnemu dá pismo natančen načrt o tej zadevi; končni sklep se je do tistega časa odložil. — Prof. Erjavčevo pismo zaradi njegove pisateljske nagrade se je izročilo predsedniku odseka za izdavanje knjig, gosp. Šolarju, v poročanje v prihodnji skupščini.

8. Predsednik bere dopis prof. Majcigerja, po katerem ima odbor rokopis o Čehih in Slovaci za „Slovanstva II. del“ do Božiča 1875. leta pričakovati, in pa dopis prof. Macuna, ki ne more gotovega obroka povedati, do katerega dovrši svoj nalog o „slovenskem Štajerji“. Odbor vzame oboje na znanje.

9. Poslednji občni zbor je sklenil, da se 11. Matično leto raztegne do konca decembra 1875. leta, tako, da se bo vjemalo z navadnim letom. Odbor je soglasno vkrenil, da društvenikom zaradi te vravnave Matičnega leta ne bo treba nič doplačati, ker tudi ne bo več knjig se jim dalo kakor po navadi.

10. Predsednik omeni, da so Matičarji doslej le še malo dali za Costov spominek. Ker je pa vendar dolžnost Matičnih udov, da zdatno podpirajo napravo spominka ranjkega nepozabljivega Matičnega predsednika, zato se bodo v kratkem razposlale gg. poverjenikom prošnje, naj izvoli vsak v svojem okrožji nabirati doneskov, ter poslati jih blagajniku slovenske Matice, g. J. Vilharju.

Po preteku 3 ur, ko je bilo vse razpravljeno, kar je stalo na dnevnem redu današnje seje, je predsednik skupščino sklenil.

Ozir po svetu.

Tirolsko in Tirolci.

(Dalje.)

Politični stranki ste na Tirolskem dve, če se sme pičlo število liberalcev kot stranka šteti. Raztrešeni so liberalci le po mestih, in še ne po vseh; po večjih mestih si držite obe stranki skoraj vago: v Innsbruku so v tretjem razredu letos zmagali konservativci ali patrijoti. Manjša mesta, vse kmečko ljudstvo, sploh ogromna večina naroda pa je pri konservativni stranki. Cesarski namestnik grof Taaffe, deželni glavar, večina deželnega zbora in deželni odbor spadajo k tej stranki. Razvidno je, da po tem takem liberalna stranka precej žalostno rolo igra. Organ liberalne stranke je „Innsbrucker Tagblatt“, pravi brat Ljubljanskega „Tagblatta“. Brez vsake ljubezni do Tirolske domovine povzdiguje ta listič vse, kar je prusko, se norčuje iz procesij in iz vseh verskih reči, in psuje dubovščino na tak nesramen način, da se ga celo liberalci sramujejo, in se naročujejo rajši na dunajske liste. K sreči je ta list prav malo razširjen, med kmečko ljudstvo že celo ne pride. Čudim se, kako more vsak dan izhajati, najbrž ima kako skrivno podporo. Glavni organ konservativcev so „Tiroler Stimmen“, ki izhajajo vsak dan; razun teh je še več katoliških ali „klerikalnih“ listov (kakor bi „Narod“ rekel), ki izhajajo po štirikrat, po dvakrat na mesec; da bi zadobili liberalci na Tirolskem kedaj večino, na to ni misliti; kajti tirol-